

Avtal om gemensamt genomförande av bottenbehandling i Edsviken för att minska övergödningen.

§ 1 Parter

Danderyds kommun, Sollentuna kommun, Solna stad och Stockholm stad.

§ 2 Bakgrund

Sedan 2005 pågår ett formellt, strukturerat och effektivt samarbete mellan kommunerna inom Edsvikens avrinningsområde. Syftet med samarbetet är samordna och främja parternas vattenvårdsarbete inom avrinningsområdet.

Edsviken är kraftigt övergödd och uppvisar en komplex och omfattande miljögiftsproblematik. Edsviken vattensamverkan har tagit fram ett lokalt åtgärdsprogram för Edsviken. Det lokala åtgärdsprogrammet ger medlemmarna en gemensam väg framåt och pekar på hur omfattande insatser som krävs för att nå lagkravet om god ekologisk status enligt gällande miljökvalitetsnormer i Miljöbalkens 5:e kapitel. Modelleringar visar att övergödningen som främst beror på näringsämnet fosfor behöver minska kraftigt. För att nå miljökvalitetsnormen behöver den externa belastningen på viken minska med nästan 700 kg fosfor per år (IVL 2019, IVL 2020) samtidigt som angränsande vattenförekomster behöver nå god status (det vill säga minska halterna i sina vatten) och internbelastningen från Edsvikens botten behöver åtgärdas.

Att minska den externa belastningen till Edsviken samt till omkringliggande vattenförekomster åligger de enskilda kommunerna. Däremot minskas internbelastningen effektivast genom en gemensam åtgärd av de berörda parterna.

Under år 2020 tog därför arbetsgruppen inom Edsviken vattensamverkan fram ett beslutsunderlag för vattensamverkans politiker. I beslutsunderlaget redogjorde arbetsgruppen för olika metoder att minska den interna belastningen. Edsviken vattensamverkan landade i att man gemensamt förespråkar att minska internbelastningen genom att behandla Edsviken med en aluminiumlösning som binder fosfor permanent i sedimenten (sjöbotten). När fosfor binds till sedimenten tas näringsämnet ur näringsväven (det vill säga internbelastningen minskar) och övergödningen minskar.

Vid en aluminiumbehandling tillsätts aluminiumklorid. Det är samma kemikalie som används för att tillverka dricksvatten i våra vattenverk. Aluminium är den vanligaste metallen i jordskorpan och processen där aluminium bildar svårslösliga komplex med fosfor sker naturligt i alla vatten. Det behandlingen syftar till är att förstärka den naturliga processen för att kompensera för långvarig förhöjd belastning av fosfor från mänsklig aktivitet runt viken.

Aluminiumbehandlingar kan genomföras på två sätt; genom att injicera aluminiumlösningen i sedimenten eller genom att tillsätta lösningen i vattenmassan. Oavsett metod är resultatet att fosfor binds till aluminiumet och lägger sig i sedimenten som en svårslöslig fällning. I Edsviken är det, på grund av föroreningsituationen i sedimenten, mest lämpligt att tillsätta

lösningen i vattenmassan. Då undviker man att röra upp sedimentens föroreningar i vattenmassan.

Aluminiumbehandlingar har utförts i flera vatten i Stockholmsregionen de senaste åren. Som exempel kan nämnas att Norrviken i Sollentuna kommun behandlades med injiceringsmetoden år 2020 medan Brunnsviken i Stockholm och Solna behandlades med tillsats i vattenmassan under år 2019. Även Djurgårdsbrunnsviken (i Stockholms inre skärgård) behandlades med tillsats i vattenmassan år 2020.

§ 3 Syfte

Avtalet reglerar kostnad och ansvarsfördelning mellan parterna för en gemensam aluminiumbehandling av Edsvikens botten.

Behandlingen reducerar internbelastningen av fosfor och minskar därmed övergödningen i viken, vilket är en nödvändig förutsättning för att kunna nå miljökvalitetsnormerna. För kommunerna är miljökvalitetsnormerna bindande och de regleras i 5 kap. miljöbalken.

§ 4 Genomförandetid

Behandlingen bedöms praktiskt ta några månader och beräknas genomföras någon gång under åren 2025-2027. Orsaken till den långa framförhållningen med detta avtal har tre orsaker;

1. Att skapa förutsättning för att kunna samköra behandlingen med en eventuell behandling av vattenförekomsten Lilla Värtan (som angränsar till Edsviken).
2. Att ge mer tid för att kunna söka externa medel/potentiella finansörer.
3. Att ge avtalsparterna tid att arbeta vidare med att minska den externa belastningen från tex dagvatten runt viken.

Detaljerad genomförandetid fastslås i god tid innan behandling så att medel kan avsättas i avtalsparternas budgetprocesser, se §5 om kostnadsfördelning nedan.

§ 5 Finansiering och kostnadsfördelning

Fördelningen av samtliga gemensamma kostnader mellan parterna sker enligt procentuell fördelningsnyckel i tabell nedan.

Kostnadstak om totalt 12 miljoner kronor har satts för de gemensamma åtagandena.

Om kostnaden vid en entreprenadupphandling överskrider 11,5 miljoner kronor behöver kompletterande beslut tas av avtalsparterna utöver detta avtal.

Om övriga kostnader till följd av arbetena under §6 nedan, överstiger 100 tusen kronor behöver kompletterande beslut tas av avtalsparterna utöver detta avtal.

Om kostnader för platsspecifika anpassningar för etableringssiten överstiger 400 tusen kronor behöver kompletterande beslut tas av avtalsparterna utöver detta avtal.

Budgeterad maximal kostnad per avtalspart uttryckt i procent och kronor

Sollentuna	53,1 %	6 360 000 SEK
Danderyd	34,6 %	4 152 000 SEK
Stockholm	9,9 %	1 188 000 SEK
Solna	2,5 %	300 000 SEK

Respektive avtalspart ansvarar för att tillgängliggöra medel inför behandlingen. Besked om behandlingsår ges till parterna senast den sista februari året innan behandlingen genomförs. Detta för att parterna ska kunna arbeta in kostnaden i sitt ordinarie budgetarbete. Stockholm vatten och avfall som normalt företräder Stockholm i Edsviken vattensamverkan kan inte bekosta behandlingen via VA-taxan utan behöver finansiering av Stockholm stad. Därav är Stockholm stad avtalspart i detta avtal. Stockholm stads godkännande av avtalet förutsätter dock att finansiering erhålls från deras centrala medelsreserv. Om finansiering ej kan fås är Stockholm stad ej bunden till avtalet. Detta är en generell förutsättning för stadens alla motsvarande åtgärder inom stadens vattenvård.

Parterna har identifierat att det finns möjligheter att söka externa bidrag för delar av kostnaden. Bidrag kommer sökas om tillfälle ges (potentiella bidragsgivare är bland annat LOVA och Race for the Baltic). Eventuella externa bidrag fördelas på Sollentuna, Danderyd och Solna kommuner utifrån denna fördelningsnyckel: Sollentuna (58,8 %), Danderyd (38,4 %), Solna (2,8 %).

§ 6 Ansvarsfördelning

- *Verksamhetsutövare.*
Eftersom den största andelen bottenareal som ska behandlas ligger i Sollentuna, är Sollentuna kommun verksamhetsutövare för behandlingen.
- *Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (inkl. öppet informationsmöte).*
Respektive kommun (Solna, Sollentuna och Danderyd) undersöker vilka fastighetsägare som berörs av behandlingen och tar fram kontaktuppgifter för inbjudan till informationsmöte.
Samtliga avtalsparter ansvarar för att ta fram inbjudan till informationsmötet samt informationsmaterial för publicering på hemsida samt att genomföra informationsmötet. Respektive avtalspart ansvarar för utskick av inbjudan till informationsmötet samt eventuell publicering eller utskick av informationsmaterialet i respektive kommun.
Verksamhetsutövaren ansvarar för samrådet enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.
- *Bidragsansökningar.*
För LOVA-ansökning ansvarar Danderyd, Sollentuna och Solna kommuner gemensamt. För övriga ansökningar ansvarar samtliga avtalsparter gemensamt.
- *Upphandling av entreprenad.*
Om upphandling genomförs endast för Edsviken ansvarar Sollentuna kommun för genomförande av den gemensamma upphandlingen. Om upphandling genomförs för Edsviken och Lilla Värtan delar de båda verksamhetsutövarna ansvaret för genomförande av den gemensamma upphandlingen.
- *Informationsinsatser under behandlingstiden.*
Danderyd, Sollentuna och Solna kommuner ansvarar gemensamt för att ta fram informationsmaterial (t.ex. skyltar). Respektive kommun ansvarar för att placera eventuella skyltar inom sin kommun.

Utöver åtagandena ovan ansvarar samtliga parter för att arbetet flyter på enligt gemensam tidplan. Kommunen som är värd för etableringen (vilket beslutas utifrån lämplighet i samråd mellan upphandlad entreprenör och avtalsparterna) stöttar entreprenören och hjälper (om så behövs) till med ansökningar avseende tillstånd och dispenser.

§ 7 Tvister

Tvister med anledning av detta avtal ska i första hand avgöras genom förhandlingar mellan parterna och i andra hand av svensk domstol.

§ 8 Signering av avtal

Efter behörigt beslut hos avtalsparterna signeras avtalet i fyra exemplar, där respektive part erhåller varsitt original. Avtalet måste signeras av samtliga avtalsparter innan avtalet vinner laga kraft. Stockholm stads godkännande av avtalet förutsätter att finansiering erhålls från deras centrala medelsreserv. Om finansiering från centrala medelsreserven ej kan erhållas är Stockholm stad ej bunden till avtalet, trots signering.

För Danderyds kommun

Ort/datum:

Signatur:

Namnförtydligande:

Titel:

För Sollentuna kommun

Ort/datum:

Signatur:

Namnförtydligande:

Titel:

För Solna stad

Ort/datum:

Signatur:

Namnförtydligande:

Titel:

För Stockholm stad

Ort/datum:

Signatur:

Namnförtydligande:

Titel:
